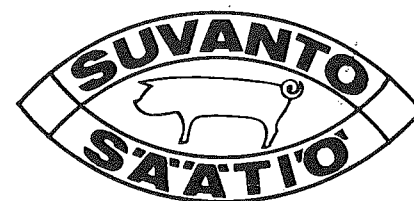

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 1 1993
HELMIKUU

NÄINKÖ ISTUTTIIN KÄRÄJIÄ joskus 1900—1910 Sakkolan käräjätalol-
la? Kuvasta tunnistettu oikealta Juho Pitkänen.

Keräys Äiti-Karjalalle

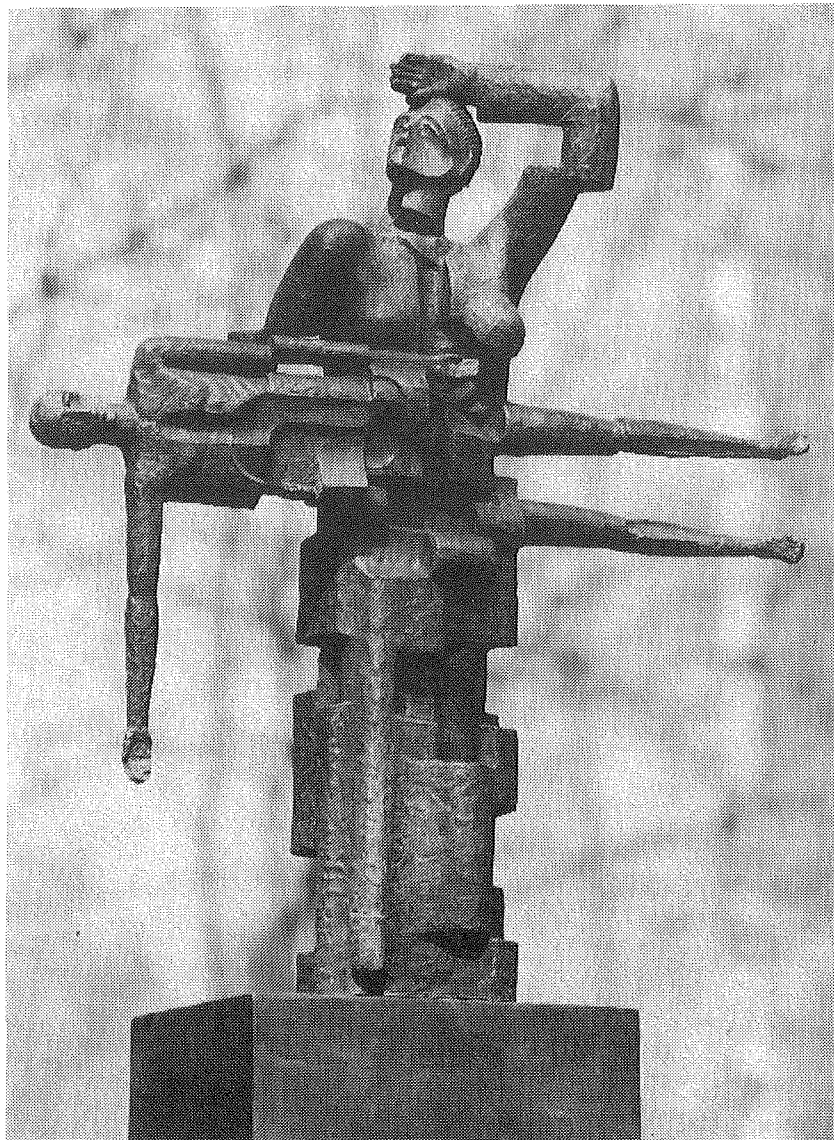
Lappeenrantaan tullaan pystyttämään Äiti-Karjala muistomerkki Karjalaan jääneiden karjalaisten sankarivainajien muistoksi. Tietojen mukaan Sakkolassa olisi haudattuna 116 sankarivainajaa.

Muistomerkkiin liittyy graniittinen muuri, mihin tulevat kaikkiaan noin 5 000 sankarivainajan nimet. Kunkin nimen on laskettu maksavan 300 markkaa. Meneillään onkin keräys, jolla sankarivainajien omaiset sekä muut yksityiset ja yhteisöt voivat tehdä lahjoituksensa hankkeen hyväksi.

Keräyksen tilinumero kaikissa maan pankeissa on 9230 ja Postipankissa HE503633.

Koska monet sankarivainajien omaisista ovat tavoittamattomissa, Suvanto-Säätiö päätti tammikuun kokouksessaan tukea keräystä 20 000 markalla. Säätiö katsoo velvollisuudekseen olla mukana huolehtimassa, että myös sakkolalaisten sankarivainajien nimet saadaan muistomerkkiin kaiverrettua.

Patsaassa tuskainen Äiti-Karjala kantaa sylissään nuorukaisen ruumista, kuten Lemminkäisen äiti poikaansa Tuonelan joella. Muistomerkki on kuvanveistäjä Kauko Räsänen suunnittelema.

Hyvää vuoden 1993 alkua kaikille Suvannon Seudun lukijoille. Taakse jäi Suomen itsenäisyyden 75 vuotta, ja itsenäisyyden 76. vuosi on näin jo hyvää vauhtia menollaan.

Miten hyväksi Suomenmaan nykyinen olotila voidaan luokitella, siitä ollaan montaakin mieltä; vielä kovempia aikoja kokeneet viittaavat kintaalla lamapuheille — mutta valitettavasti monet tahot ja mittarit kuitenkin näyttävät kotimaalle varsin kiusallisia lukuja ja tilanteita. Toivoo sopii, että Suomi tästä lähtee nousuun ja ettei matka ylämäkeen olisi kohtuuttoman pitkällä.

TOIMITUKSEN TUOLI

Suvannon Seudun ensimmäinen numero pääsee ilmestymään vasta näin helmikuulla. Seuraava numero on tulossa maaliskuun loppupuolella, mutta siihen tarkoitettua aineis-

toa odotellaan jo toimituksen postilaatikkoon. Viimeinen aineiston jättöpäivä numero kakkoseen on 5. 3.

Kotiseutumatkailu Karjalan maille on jälleen viriämässä ensi kesää varten. Suvanto-Säätiökin on järjestämässä matkaa Sakkolaan. Tämän heinäkuisen matkan ohjelmaan kuuluu Sakkolan kirkkomaalla muistokiven vastaanottajaistilaisuus.

Mutta ennen sitä, kirkkaita kevät-hankia — toivottavasti niitäkin saadaan tämän ilmoiltaan varsin vaihtelevan talven keskelle. MRT

Evakkoseutuja katsomassa

Kuvassa Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseuralaiset 5. 7. 92 kunnianosoituksella Rautalammin sankarihaudalla, jonne on siunattu myös sakkolalaisia sankarivainajia. Puhumassa Martti Karonen.

Rautalampi oli Sakkolan kirkonkyläläisten ensimmäinen sijoituspaikka kesällä 1944.

Entiseen evakkoseutuun tutustumisen teki mahdolliseksi Jenny ja Kaarlo Laitisen kutsu vierailulle kauniiseen kesäpaikkaansa Iso-Myhijärven rannalle. Kalakeitolla ja muurin-pohjaletuilla herkuttelun lomassa

vietettiin onnistunut retkipäivä. Kiitos isäntäväelle!

Toisena retkipäivänä osallistuttiin jumalanpalvelukseen Rautalammin kirkossa, jota ennen laskettiin kukat sankarihaudalle, sekä tutustuttiin erinomaiseen Rautalammin kotiseutumuseoon, ja käytiin myös Rapolan mansikkatilalla. — AP.

**PIÖRÄT
PYÖRIMÄÄN!**
*Osallistu
Invalidiliiton
kevätkeräyksiin!*
INVALIDILIITTO

ULKOILU- ja HIIHTOPÄIVÄÄ

KILPAILUINEEN vietetään Tampereen Ruskossa Karosen "hiihtokeskuksessa" lauantaina helmik. 27. pnä alk. klo 11. Tule mukaan virkistymään ja viihtymään, oletpa minkä ikäinen tahansa!

HERNEROKKATARJOLU!

Sakkolan kk Nuorisoseura

Johtokunta

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura ry:n VUOSIKOKOUS

pidetään Tampereella Pokkisella (os. Lindforsinkatu 16 A 35) sunnunt. 21. 2. 1993 klo 13. Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa!

Johtokunta

Valmistuneita

Filosofian kandidaatin tutkinnon on suorittanut Turun yliopistossa Päivi Hannele Naskali Lempäälästä. Vanhemmat Siviä, o.s. Nordman ja Eino Naskali. Isä Sakkolan Pannusaarelta, äiti Sysmästä.

Turun yliopistosta on väitellyt 15. 1. 93 terveydenhuollon tohtoriksi Tuula Nore Helsingistä. Väitöskirjan aiheena oli Olemassaolokokeumus eli Naisvanhus potilaan olemassaolokokemusta koskeva käsitteellinen ja empiirinen analyysi.

Tuula Noreksen isä, Matti Karppanen, oli kotoisin Sakkolan Keljasta, äiti Anja os. Kalliojärvi, Ruovedeltä.

Psykologi Raija Kiljunen Kokkolasta on valmistunut 13. 12. 92 erityistason psykoterapeutiksi Åbo Akademien jatkokoulutuskeskuksesta. Raijan vanhemmat olivat Aino ja Pentti Kiljunen Lempäälästä. Äiti Aino, o.s. Riikonen, oli lähtöisin Sakkolan Voloskasta.

Venla Maria Pirhonen, o.s. Lemmetty, alkoi opiskelun Tampereen iltalukiassa eläkkeelle jäämisen jälkeen. Hän suoritti ensin peruskoulun, sitten lukion ja kirjoitti ylioppilaaksi syksyn 1992 ylioppilaskirjoituksissa 65-vuotiaana. Hän on syntynyt Pannusaaren kylässä Sakkolassa. Vanhemmat ovat Aune, o.s. Pulakka ja Tahvo Lemmetty.

1993 KARJALAN KOTISEUTUMATKAT MYNNISSÄ

SAKKOLAN KIVINIEMEEN ja OJANIEMEEN

Ryhmä- ja alk. 145,— — 295,— 2 pv.
yksityismatkahinnat 215,— — 520,— 3 pv.
285,— — 670,— 4 pv.

Hintaan sisältyy: — Majoitus
— Puoli- tai täysihoito
— Viisumin hankinta

Päiväviisumit alk. 70,— (talvihinta)

Kysy myös muita Karjalan matkojamme!

LÄHIALUEMATKAT

Laivurinkatu 43, 00150 Helsinki
Puh. (90) 177 807 Fax (90) 176 802

Tuuli

Tuuli on menettänyt malttinsa sen veitsi leikkaa ilmaa terävin viilloin

Linnut ovat laskeutuneet suojaisiin metsiin lumikuoppiin

Tuuli takoo nyrkkejään rantakallioon ja itkee ääneen

Tässä tuulessa minun on kohdattava itseni mitattava tämä elämä sitten lumen hiljaisuus laskeutuu syliini ja aikaa ei enää mitata.

Topi Aava -91

Muisto viesti-hiihtokilpailusta

Viestihiihtokilpailu Sakkola — Pyhäjärvi käytiin 1920-luvulla maantietä pitkin. Reitti alkoi Raudun pitäjän Raasulin kylästä ja päättyi Käkisalmen kaupunkiin.

Vaihtopaikat olivat Raassuli — Mäkrä — Petäjäjärvi — Kiviniemi — Haitemaa — Pyhäjärvi — Käkisalmi.

Kaksikymmentäluvulla ei aurattu maanteitä talvisin. Maanteillä oli siis mainiot hiihtokelit koko talven.

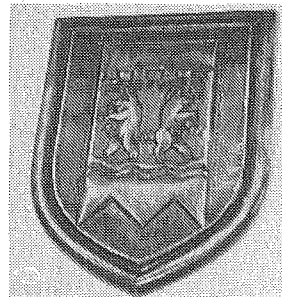
Sakkolan hiihtojoukkue esiintyi voitollisesti kilpailussa.

Mutta kun talvisin alettiin aurata maanteitä, meni kilpailureitti piloille, ja katsottiin parhaaksi lopettaa koko hiihto sillä reitillä.

Viljami Virolainen

p Koriste- uuseppä ESA MYLLÄRIN

KOIVUSTA VEISTÄMÄ
SAKKOLAN VAAKUNA

Leveys 150 mm
Korkeus 200 mm

Saatavana myös siten, että porsaas ja kuvion ylä- ja ala-osa ovat vaalennettuja.

Myös muita vaakunoita.

Hinta 250,— postikuluineen.

Soittele

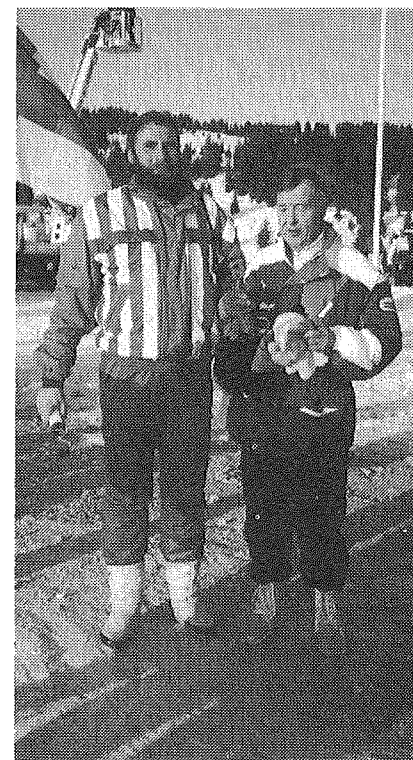
URHO TAMMELA
Kylmäkoski
puh. 937-51 180

Orivedellä asuvalle Samppa Viskarille on myönnetty kuvanveistäjä, professori Aimo Tukiaisen muotoilema mitali. Kunnianosoitus luovutettiin Viskarille itsenäisyyspäivän juhllisuuksissa Orivedellä.

Mitalinsa Samppa Viskari sai urheilun saralta. Hän on ollut mukana edustustehtävissä sekä talviolympialaisissa että MM-hiihdoissa Suomen Hiihtoliiton joukkueessa, suksihuoltotehtävissä.

Ohessa kuvia Sampasta Albertviljen olympialaisissa poseeraamassa Juha Miedon kanssa. Viskari on käynyt jo aikaa tekemässä myös majotusvarauksensa Lillehammeriin.

Viskarille mitali

Muistatthän EDULLISET ILMOITUKSET

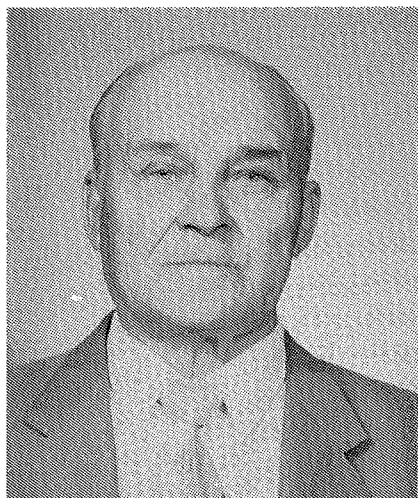
1 markka / palstamillimetri

• Kuolinilmoitukset • Kokoukset • Matkat ym.

Soitto iltaisin toimitukseen ☎ 931-748 448

Kirjeitse os. Rautasemantie 375, 37550 Moisio

Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

80 VUOTTA täytti 24. 1. Vilppulassa Arvo Nalli. Hän on syntynyt 1913 Sakkolassa, Kaarnajoen kylässä, savusaunassa. Arvo Nalli lähti Orivedeltä Karjalaan kesällä 1992 synnyinseutuaan katsomaan, Vilakkalaa ja Kaarnajokea. Sakkolan hautausmaallakin poikettiin. Sitten matka jatkui Haparaisiin, Keljaan, mutta maantie oli niin huono, että linja-auto ei voinut ajaa perille. Puolet matkalaisista lähti kävelemään kohti Vilakkalaa: siellä oli heinätyöt käynnissä ja heiniä ajettiin Haparaisten kolhoosiin. Vilakkalassa ja Kaarnajoella ei ollut yhtään rakennusta, kaikki oli hävitetty. "Ajan aallot ankarasti lyö ja ryske kaikkialla käy, maan suuret pienempiään syövät ei heikon lohdu tus näy".

Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

60 VUOTTA täytti Vieno Lammi o.s. Repo Läyliäisissä 3. p:nä syyskuuta. Ihana lapsuus meni siellä Karjalan kodissa ja koulukin kerkisi alkaa ennen evakkoon lähtöä. Niin alkoi monivaiheinen elämä Kylmäkosken ja Tottijärven kautta Kolhoon, siellä kuluivat nuoruusvuodet.

Sitten opettajana Koskenpäällä pa-

ri vuotta ja Uuraisilla vuoden. Päävo tuli kuvioihin vuonna -58 ja sitten muutto Tampereelle muutamaksi vuodeksi. Perhe kasvoi kahdella pojalla ja niin muutettiin Läyliäisiin, nykyiseen olinpaikkaan ja pankkiin töihin, ja pankkityö kesti 26 vuotta. Hän jäi 55-vuotiaana eläkkeelle.

Tämän jälkeen hänestä vasta on oikein työmyyrä tullut; ei ole vapaa-ajanvietto ongelmia ja nyt kaksi pientä pojanpoikaa pitävät mummon ahkerasti liikkeellä.

Vierailimme koko sukulaissakki hänen kauniissa kodissaan syntymäpäiväjuhlien jälkeen joita vietimme 5. 9. -92 Lopen seurakunnan leirikeskuksessa.

Näin suurella porukalla olimme onnittelemassa Vienoa 60-vuotispäivänä 5. 9. -92 Läyliäisissä.

Lähetääkö Ruotsinlaivalle?

Maaliskuussa -93 meinataan. On tullut toivomuksia sakkolalaisilta, joten eiköhän mennä koko porukalla? Kaikki sakkolalaiset, myös nuoret mukaan. Onhan laivalla tilaa, ja otetaan luokkahuone muutamaksi tunniksi käyttöömmek, saahaa haastella? Olisi tärkeää minun saada tietää, onko tulijoita paljon? Vaikka sitten tulisitte omilla kyydeillänne Turkuun. Laiva lähtee klo 21.30, ja Vikingin laivoja; mutta muitakin ehdotuksia harkitaan. Soittakaa minulle,

ARVO MESKANEN,
Karpalokuja 10, 37100 Nokia, puh. (931) 413 030

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

80 VUOTTA täytti 12. 10. 1992 Helmi Henttonen, o.s. Viskari, Vammalassa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Vilakkala.

60 VUOTTA täytti 15. 12. 1992 Tenho Vuorinen Toijalassa. Hänen vanhempinsa, Hilma, o.s. Jokisen ja Väinö Vuorisen kotikylä Sakkolassa oli Valkjärvi. Tenho Vuorinen on harrastanut kuntoilua.

Ota elämä syliin ja silitä

Jokainen päivä on uusi alku, uusi tilaisuus. Se on tilaisuus, jota ei pidä menettää. Se ei tule koskaan takaisin. Uusi päivä on kuin koskematton hanki. Siinä on vapauden maku. Se on paperi johon voi piirtää oman kuvionsa. Tehdä elämän jäljen. Merkin siitä, että on olemassa. Meidän pitää kuljettaa käsiämme tuon kallisarvoisen vuorokauden selkää pitkin ja tuntea sen sykkeessä piilevä voima.

Elämä on raaka-ainetta. Me olemme veistäjiä. Meistä itsestämme riippuu veistämmekö elämästämme jotta ainutlaatuisen kaunistaa vai teemmekö siitä ruman ja peloittavan. Vai jätämmekö kokonaan tekemättä. Voimme valita silitämmekö myötä- vai vastakarvaan. Jokainen piirto jättää merkin. Sen voi joku toinen tulkita. Eri ihmiset tulkitsevat eri tavalla. Toinen katsoo karvan kiiltoa, toinen sen pehmeyttä.

Meidät on opetettu tavoittelemaan sitä, mikä on suurta, nopeaa, kallista ja kaukana. Olen kuitenkin vakuuttunut, että ihmisen ei tarvitse mennä kovinkaan kauas löytääkseen tasapainon ja onnen. Elämä tulee arvokkaaksi silloin kun näemme arkipäivän pienet ihmeet yhä uudelleen ja innostumme siitä, että meillä on etuoikeus olla ihminen. Tämä antaa meille mahdollisuuden erehtyä ja korjata tekemämme virheet. Se antaa meille kokoajan mahdollisuuden kokea jotakin uutta. Muutoin elämä olisikin vain sarja samannäköisiä onnistumisia. Siinä ei olisi elämän kirpeää makua.

Kuviot olisivat liian suorissa, ennalta lasketuissa riveissä.

Uskon, että kun ihminen panee itsensä kokonaan likoon jonkin asian puolesta ja siihen on olemassa tärkeä syy, hän yleensä onnistuu.

Meidän ei kannata surra sitä mitä meiltä puuttuu, vaan meidän tulee olla iloisia siitä mitä meillä on.

Kirjoittelen näitä ajatuksia Loppiaisena jälkeisenä arkena. Kun nämä ovat luettavissa, lienee jo kevätkuu meneillään. Maa on vielä musta, vaikka olisi talven aika. Se ei minua suuremmin sureta, sillä säät kuuluvat niihin asioihin, joihin en voi vaikuttaa. Vaatteita on kuitenkin joka lähtöön, oli sää mikä tahansa. Mieli on kevyt kun Joulut ja muut pyhät ovat takana. Erityisesti iloitsen lastenlasten riemusta Joulupukin aikaan. Lapsen mieli meidän tulisikin säilyttää, vaikka emme enää Joulupukkiin uskoisikaan.

Kaiken lisäksi olen hyvillämielin niistä monista Joulukorteista ja puhelinsoitoista, joita Te Suvannon Seudun lukijat lähetitte. Niistä sain sen käsityksen, että kirjoittajan ja lukijan välille oli syntynyt ymmärryksen yhteys. Se lämmittää mieltä ja innostaa yhä uudelleen ja uudelleen. Uskon, että kysymys ei ollut vanhan tuttavuuden tai ystävyuden ylläpitämisestä — se oli itse ystävyyttä. Ystävällistä tekoa ei kukaan joudu koskaan katumaan.

Oikein iloista mieltä ja antoisaa vuotta 1993. Silitellään elämää. Myötäkarvaan.

Topi Aava

Keittä Helvi Esteri Lemmetty, synt. 5. 7. 1909 Sakkolassa, kuoli 10. 12. 1992 Mäntässä. Sakkolasta hän muutti Viipuriin vuonna -36, sen jälkeen Mänttään -43, ja vuonna -52 Vilppulaan, missä kerkisi asua 40 vuotta. Töissä hän oli ennen eläkkeelle pääsyään Vilppulan vanhainkodissa monet kymmenet vuodet.

Lauri Antti Kyllästinen syntyi 18. 8. 1927 Sakkolassa, kuoli 21. 10. 1992 Helsingissä. Siunauksen Punkalaitumen kirkkomaahan 8. 11. 1992 toimitti pastori Veli-Matti Karo. Lauri Antti Kyllästisen kotikylä Sakkolassa oli Volossula, viimeinen kotipaikka Helsinki.

Valde Eemil Jyräs, synt. 18. 12. 1915 Sakkolan Hovinkylässä, kuoli 19. 11. 1992 kotonaan Vesilahdessa.

Veikko Sipiläinen kuoli 17. 11. 92 Tampereella. Hän oli syntynyt Sakkolan Viiksanlahdessa 21. 7. 1932.

Valma Suikkanen syntyi 6. 1. 1916 Sakkolassa, kuoli 24. 9. 1992 Turussa. Valma Suikkasen kotikylä Sakkolassa oli Röykkylä.

Arvi Söder syntyi 21. 6. 1912 Sakkolassa, kuoli 21. 11. 1992 kotonaan Punkalaitumella.

Alpo Johannes Söder syntyi 6. 1. 1929 Sakkolassa, kuoli 24. 11. 1992 Punkalaitumella.

Lapinlahtelaiset Arvi ja Alpo Söderin siunasi 5. 12. 1992 haudan lepoon pastori Veli-Matti Karo.

Maria Paakeli syntyi 25. 5. 1899 Sakkolassa, kuoli 10. 12. 1992 Tampereella.

Hilja Uosukainen, o.s. Hakulinen, syntyi 29. 3. 1903, kuoli 22. 11. 1992. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi ja viimeinen kotipaikka Nokian Pinsiö.

Maria Söder syntyi 12. 12. 1905, kuoli 16. 11. 1992. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi ja viimeinen kotipaikka Tampere.

Laura Maria Talikainen, o.s. Kurikka, syntyi 31. 12. 1908, kuoli 18. 11. 1992. Syntymäkylä Sakkolan Petäjäjärvi ja viimeinen kotipaikka Jämsä.

Yrjö Nuora syntyi 14. 11. 1909, kuoli 9. 12. 1992 Lempäälässä. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi ja viimeinen kotipaikka Lempäälän Haurala.

Laura Helena Saarinen, o.s. Luukko, syntyi 30. 9. 1916, kuoli 9. 11. 1992. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi ja viimeinen kotipaikka Joutseno.

Marianne Kankainen, o.s. Sutinen, syntyi 26. 4. 1930, kuoli 30. 11. 1992. Viimeinen kotipaikka Tampere.

Toivo Eugen Vanhanen syntyi 7. 11. 1911 Sakkolassa, kuoli 28. 11. 1992 Jämsässä Jokilaakson sairaalassa, vaikean sairauden muramana. Siunattiin haudan lepoon 12. 12. 92 Miekkaipetäjän kappelissa lähiomaisten ja runsaan ystäväjoukon saattamana. Jämsän sotaveteraanien osoittaessa kunnioitustaan uskollisen veteraaniveljen muistolle. Narvan marssin soidessa saatettiin Toivon maallinen maja Miekkaipetäjän hautausmaan hienoon hietakehtoon, vähän yli kaksi vuotta siten kuolleen, pitkäaikaisen elämäntoverinsa Helvin viereen. 30 kynttilää haudalla valaisivat kauniisti leppätaen.

Sähkötekniikko Uuno Vulli syntyi 2. 3. 1919 Sakkolan Röykkylässä. Kuoli Tampereella 9. 12. 1992. Siunattiin Lamminpään kappelissa 19. 12. 1992 ja saatettiin haudan lepoon lähiomaisten ja ystävien hyvästellyksessä. Uuno oli ensimmäinen Suomessa, joka suoritti sähkötekniikan tutkinnon kirjeopiston kautta.

Agrologi Jorma Antero Vanhanen syntyi Sakkolassa 14. 5. 1943, kuoli 31. 12. 1992 Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa. Siunattiin Oriveden kirkossa 16. 1. 1993 ja saatettiin haudan lepoon, isänsä Taunon viereen, lähiomaisten ja ystävien saattamana.

KUOLLEITA

Euto Kuupon muistolle

Yliväapeli Euto Hannes Kuuppo, syntynyt Sakkolan pitäjässä, Keljan kylässä 2. 3. 1926, kuoli 17. 11. 1992 Limingassa äkilliseen sairauskohtaukseen. Siunaustilaisuus pidettiin sotilaallisin kunnianosoituksin Oulussa Intiön siunauskappelissa 5. 12. 1992.

Pieni yhteenveto juhlallisesta tilaisuudesta: Pohjan Sotilassoittokunnan, johtajanaan mus.kapt. E. Sepälä, esittäessä P. P. Flemmingin Integer vitae, toivat rintamamiesveteraanit seppeleen Suomen lippuun kääritylle arkulle. Virttä 249 seurasi kenttärovasti Juhani Liukkosen puhe ja ruumiin siunaus. Virren 631 ja

Sotilassoittokunnan esittämän C. O. Loreuzen Adagion jälkeen veivät vainajan lapset ja lastenlapset viimeisen tervehdyksensä isälle ja ukille. H. Klemetin: Oi Kallis Suomenmaa -sävelten hiljennettyä laskivat kukkalaitteensa muut omaiset, Puolustusvoimat, Oulun Päälystöyhdistys Ry., Oulun Päälystöyhdistys Ry. Evp-osasto, sekä vainajan läheiset ja ystävät. Siunaustilaisuus päättyi virteen 614. Kunnialaukauksien kaikuessa laskettiin Euto Kuuppo haudan lepoon.

Jo varhaisessa nuoruudessaan, ollessaan vasta 13-vuotias, joutui Euto Kuuppo lähtemään evakkoon sodan syttyessä. 16-vuotiaana hän toimi Ilmasuojelumiehenä ja 18-vuotiaana joutui rintamalle taistellen Rajajoen, Perkjärven, Kuolemanjärven ja Yläkylän rintamaloikoilla. Vuonna -45 hän astui asepalvelukseen, jonka suorittuaan jäi vakinaiseksi armeijaan palvelen siellä eläkkeelle siirtymiseensä saakka.

Kotiseuduillaan Karjalassa Euto Kuuppo vieraili muutama vuosi sitten. Matka oli henkisesti erittäin vaativa ja vaikutti Eutoon suuresti. Hän tutki ja tarkasteli avoimin silmin lapsuusvuosiensa tuttuja paikkoja ja ympäristöä. Hän imi itseensä muistoja, joiden pohjalta kirjoitti jokaiseen Keljan taloon ja asukkaaseen liittyvän kronikan. Kirjoitelma on julkaistu aiemmin Suvannon Seudussa.

Isänmaataan koko elämänsä palvelleelle; Rauhaa ikilepoa.

Omaiset

Jukka-veljen muistolle

Vuosi siitä nyt mennyt on ja saapui joulu, tuoden muistelon. Tästä menneestä vuodesta, kaipuusta, rakkaudesta.

Tiedän, että sulla hyvin on, vaikka mulla suru loputon. Olet aina mielessäni ja mietin, miksi kävi näin? Oli tahto Jumalan, Isä Meidän korkeimman.

Olet yhä veli mun, ja uskon, että näen sun. Vielä kerran taivaassa, rakkaan Isän huomassa.

Anna uutta voimaa äidille, Isälle ja meille siskoille. Jaksaa tästä taas eteenpäin, hyvät muistot säilyttään, ja kuulla sanomaa, jota joulu tarjoaa.

Jukka Viskarin muistolle
jouluna 1992 siskosi
LEENA RAUTANEN,
o.s. Viskari, Vammala

Veistettyjä vaakunoita

Koristepuuseppä Esa Mylläri on keksinyt ryhtyä veistämään puusta vaakunoita. Hänen töidensä listalla on saatavana myös Sakkolan vaakuna puuhun muotoiltuna: vaakunan koko on 15×20 senttiä.

Vaakunoista lisätietoja antaa Urho Tammela Kylmäkoskelta.

Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

— 8 numeroa vuodessa, tilaushinta 70 markkaa —
Suvannon Seutu puh. (931) 748 448 iltaisin

Lapsuusajan Saajejoki

— Anna Antti ahvenia, Simo suuria kaloja.

Olen noin 25 vuotta sitten selostanut Vuoksen vesistön kalastoa. Myös Saijanjoen kaloista on eräs henkilö aikaisemmin kirjoittanut — saivat sieltäkin jonkun särin ja ahvenen. Ajatukseni on, että silloinen kirjoittaja tuskin lienee kalastanut minuuttiakaan joesta, ne olivat vain halpahintaisia arveluita.

Joki oli aikaisemmin kapeampi ja syvempi, jossa runsas kalalajisto hyvin menestyi, kun Yläjoen osuus oli pitkän aikaa alkukesästä tulvaniittynä.

Tukinuitto kulutti jokea ja muistini aikana joen pohja painui noin metrin aikaisemmasta tasosta. Yläjoen perkaus ja uudet patorakenteet rajoittivat myös nousukalojen kulkureitin paljon entistä lyhyemmäksi.

Petojoki eli Piusti kävi samat vaiheet, mutta pienempänä jokena ei niin paljon kärsinyt kuin Suurjoki, jopa uusina lajeina säynä ja lahna kotiutuivat, suorastaan täyttivät Petäjärven eli Hovijärven.

Seuraavista kalalajeista näissä jokivesistöissä on minulla omakohdasta kokemusta — eikä mitään kalavaleita:

Pienimmät, vain sattumalta käsin kiinni saatuja olivat: kolmipiikki, jota oli jopa pellon lähdeojissakin. Matalassa kivikossa päristeli ärhäästi aika piikkinen pörriäinen — käsitykseni mukaan kivisimppu — sanottiin kivikalaksi. Kolmas käsin otettava oli silmu, jokinahkaisen sisävesimuoto. Jolta puuttui kiduskannet, mutta joka omisti imusuun, jolla päiväksi kiinnittyi pohjaan tai kiviin.

Ankerias oli toisten herkku —

toisten emäntien kauhistus koska keikkui vielä pannussakin! Liukkaana luikerteli heinikossakin jokeen ellei hakaneulaa saanut pyrstöön...!

Matikkaa sai katiskalla keväisin ja kovista pyörteistä myös syksyllä. Petojoesta sain kyllä virran viereltä eräänä kesänä useita kesäkuussa-kin...

Ahven lukumääräisesti väheni kummassakin joessa. Lapsuudessa- ni ahven oli hyvin yleinen kala. Myös kiiski jurotti syvänteissä, mistä kävi onkeen, katiskalla en ole saanut ainuttakaan.

Hauki oli koko lapsuus- ja nuoruusajojen huomattavin saalis. Kun keksi oikean paikan, voi katiskaan mennä koko kutuparvi, lähes kymmenen kiloa kerralla. Isoisäni käytti pyydyksenä rysää, samoin isäni, mutta kun piisami valtasi, joen niin katiska oli parempi. Lisäksi harmina oli joen pohjan syöpyminen eikä enää ollut tulva-lahtia, kuin ennen.

Minä en muista Saijanjoesta saaneeni kuin kolmekiloisia haukia, äijäni kalojen kokoa ei tullut kysyneeksi, joka tapauksessa yli 9 kilon painoisia on saatu. Paussun syöttikoukun oikonut hauki tempoi itsensä irti — oli kuulemani mukaan suurta kokoa...

Tietysti kevähauki nousi Vuoksesta, mutta joessa oli myös talvehtiva kanta, sillä jos sopivaan paikkaan sovitti katiskan, niin jo maaliskuulla eksyi hauki katiskaan.

Harjuksen ja taimenen sanottiin myös nousseen Vuoksesta. Niin tietysti tapahtuikin, mutta heti kun keväällä jäät lähtivät, sai taimenta, jos onnistui jään reunalta käsiksi yltämään!

Samoin harjus lisääntyi sähkölaitoksen yläpuolella 1930-luvulla, mutta oli suorastaan harvinaisuus patojen alapuolella. Ei harjus pystynyt — eikä taimenkaan — hyppäämään neljämetrisen padon yli ja suurtulvaa lukuunottamatta kulkutie oli tukossa. Talvehtimiseen ei ollut muuta mahdollisuutta kuin patolampi. Ehkä kosken syvänteet osittain.

Saijanjoki oli kansankielellä Saajejoki — Sadejoki — mutta olisi nimeksi sopinut Taimenjokikin, sillä taimen oli yllättävän runsaslukuinen vielä jatkosodan aikakin voimallisuuden padon alapuolella. Purotaimen asusti koskessa myös padon yläpuolella, jopa yllättävän isonakin. Kerran minulta tempoi purotaimen — kansankielellä lohenikko — itsensä väkisin irti, ei suostunut uimaan senttiäkään, vaan heitti päätä ja pyrstöä samassa paikassa, vaikka ylävirtaan uimaan yllytinkin, niin irti meni. Tämän kalan koko oli ainakin kaksi kiloa — ja järvitaimen kasvoi lähes kymmeneen kiloon, puhuttiin jopa 12 kilosta. Minä en yltänyt kuin varttia vaille kuuteen kiloon... Olisipa ollut nyky-nenkään äly ja kalakoukku apuna, niin mitä olisi tullutkaan — jääköön unelmaksi.

Myös siika kuului Saijanjoen kalastoon, joskin harvinaisuutena.

Särkikaloja oli niin useaa lajia, että on asiallista kirjoittaa niistä oma juttunsa. Joten jatkossa tava- taan!

Viljo Purontaa

Matka-Maailman mukana taas Kiviniemeen 8.—11. 7. 1993

Majoitus Kiviniemen Losevossa, toisena päivänä retki Käkisalmeen ja sieltä laivalla Valamoon. Valamon retki tehdään, jos lähtijöitä riittävästi.

Matkan hinta puolihoidolla 840 mk. Kuka haluaa Valamon retkelle, se maksaa lisäksi 170 mk. Taas Tuomen hyvä bussi ja Erkki Ahonen tietysti kuskina.

Lähemmin
Ester Lopenen, Lempäälä
puhelin (931) 375 0457

Karjala-kello

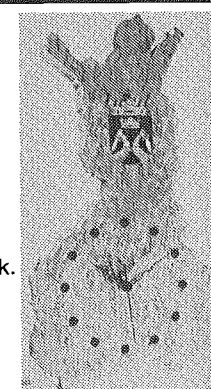
Seinäkellon koko n. 40x22x2,5 cm.
Kellosa värillinen Karjala-vaakuna, koko 5x7 cm.

MATERIAALI:
Koivua. Pinta visaviilua, päällä himmeä lakka.
KELLOTAULU: Halkaisija 13 cm, antiikkiviisarit.

HINTA: 260 mk. Postikulut 16 mk.
Lisätoivomuksesta metallinen nimilaatta tauluun 50 mk.
Pyynnöstä merkitään syntymäpäitä rajoineen.
Palautusoikeus 8 vrk.

TOIMITUKSET OSOITTEELLA:
Raimo Kiiveri, Varsantie 12, 32700 Huitinen.
Puh. 932-66 118.

Karjala-Kello on laadukasta käsityötä. Se sopii hyvin myös lahjaksi.
"TÄMMÖISTÄ KELLUO EI UOKKAA JOKA UKOLI!" Leikkaa talteen!

Verhoiluliike
AAPRO KIISKI
41490 NIEMISJÄRVI
☎ (941) 845 724
HANKASALMI

Suvanto-Säätiön matkassa Sakkolaan muistomerkkiä vastaanottamaan!

Säätiö järjestää 8.—11. 7. 1993 matkan Kiviniemeen. Matkan ohjelmassa on Sakkolan kirkkomaalle pystytetyn muistomerkin vastaanottajaiset, ja mukaan toivotaankin sakkolalaisilta runsasta osanottoa. Paikkoja on varattuna 160, ja linja-autoja lähtee liikkeelle Mäntästä, Porista, Turusta ja Tampereelta. Lähtö torstaina, perjantapäivänä tilaisuus Sakkolan kirkkomaalla, illalla juhlaillallinen, mikä sisältyy matkan hintaan. Lauantaina mahdollisuus kotikyläkäynteihin, kotiinpaluu sunnuntaina. — Matkan hinta 840,—.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset Esko Kallonen 931-676 603 tai Elli Pulakka 931-375 1241.

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

Puuro on perinnettä

Virkki-käsityömuuseumissa oli adventin kynnyksellä 27. 11. kuusen koristajaiset, juhluvuoden viimeinen perinnetapahtuma. Taiteilija Raija Tikasen joulunäyttely kauniine oksateoksineen suoraan luonnosta joulunvärillä punaisella koristettuna nähtiin myös.

Illan tilaisuuteen toivotti tervetulleksi käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki. Hän esitteli Melonien jouluperheen. Hän luki katkelman opetusministeri Riitta Uosukaisen onnitte-lupuheesta. Edellinen näyttely oli koottu juhluvuoden lahjoituksista, joita myös oli syytä muistaa. Vihdoinkin oli aika kutsua sisään jouluemäntä Martta Ritvanen.

”Mikkelissä leivottiin suuri leipä, kaksi lapiollista, sitten se joulun laatikossa. Tuomas tuo leivän, Martta lukee loitsun, (Tuomaksella on karvaturkki, kapustoja, koreita nauhoja jne.).

Erilaisia kansansanontoja vuoden tapahtumista:

Hyvä muisti ja lukutaito tulee syömällä pala juustoa.

Salmella sanottiin: Uuniin halkaisemattomia halkoja, syntyi poikalapsia.

Tuuloksessa Hämeessä: Paljon viiniä heinäan, on aikaa joulukirkkoon menoon.

Akaassa: Kastettaessa ensimmäisen kerran kynttilän sydän taliin, piti kaikkien nauraa kikattaa, tällöin kynttilä palaa iloisesti ritisten.

Jos haluat tontun palvelukseen: jouluyönä kolme kertaa kirkon ympäri länget väärinpäin kaulassa.

Joulumuorit tarvitsivat kurkun avausta voidakseen puhua.

Jouluperheestä ensimmäisenä esiintyi Esko Meloni, hän pohdiske-li vanhojen pakanallisten juhlien vai-kutusta suomalaiseen joulun viet-

Tällaiset joulutunnelmat tallennettiin vuoden 1992 kuusenkoristajaisissa Virkki-käsityömuuseumissa.

toon. ”On kärsitty vilua ja nälkää” — on sitä ennenkin selvitty, miksei siis nykylamastakin.

Anni Lampén kertoi joulutarinan vanhankansan puurosanasta ja siihen liittyvistä asioista. Puhetta puurosta:

Puuro, putro, huttu oli vanhaa perusruokaa. Perinteiden vaaliminen on pitänyt puuron paitsi arkiaamun ateriana myös jouluaaton ruokalajina. Sana HUTTU on alkuperäinen suomalainen sana. Yllättävä sen sijaan on kielentutkijan tieto PUURO-sanalla. Sen esiäitimme oppivat kauan ennen Suomeen siirtymistään silloisilta naapureiltaan liettualaisilta. Näiden muutkin naapurit, venäläiset, valkovenäläiset ja ukrainalaiset omivat kieliinsä saman sanan ja ääntävät sen nykyisin osapuileen ’putra’.

Erityinen herkku puuro oli vastapuidusta viljasta tehtynä. Tapana oli heti sadon tultua korjatuksi jauhaa puinnin ensi erästä kotikeinoin sen verran, että saatiin puurotarpeet. Näin päästiin uutispuuron makuun.

Nykyään pitäneet puhua ’uudispuurosta’, mutta kyllä sitä minun lapsuudessa uutispuuroksi nimitettiin.

Villat myllyy, jyvät poikki, toine halk’, kolmas kokonaa — siit saap kunno uutisputro! sanottiin Kanneljärvellä. Siis aika karkeista aineksista.

KATTILAPUTRO tehtiin liitassa avotulella. UUNPUTRO työnnettiin savpotissa 2-haaraisella pitkävarisella, Uhvataalla eli pottirauvalla uunin uumeniin hautumaan jälkilämmössä. Uhvatta oli kätevä väline, ja sana siirtyi tarkoittamaan myös kätevää ihmistä. Etelä-Kannaksella saatettiin neuvokkaasta naisihmistä kehaista — Hää on nii uhvatta jot!

Puuroaineiksina käytettiin ohran ja rukiin lisäksi tattaria, jota Karjalassa yleisesti viljeltiin, ja hirssiä, hersryyni, jota tuotiin Venäjältä. Erityinen herkku oli hersryynistä tehty uunputro voisilmän kanssa syötynä. Ortodoksien ei ollut lupa paaston aikana syödä voita. Silloin käytettiin SIEMVOITA, auringonkukan, ham-

Kun karjaa paimennettiin Vilakkalassa

pun tai pellavan siemenistä tehtyä. Sen käyttö levisi jonkin verran luterilaisillekin.

Puuronteossa ei tarvittu järin jätettä reseptiä, se oli yhtä suurpiirteistä ja harkinnanvaraista kuin heinajokelaisella anopilla, joka lähetti minjan aitta hakemaan härkäpapuja:

Tuo seitsemä koprallista, se piisaa mei perreel.

Ihan löysää puuroa sanottiin kaassaksi, kaassuksi, kuassaksi. Se oli lasten ruokaa.

Runsas syöminen oli arvossaan, siihenhän ei aina ollut mahdollisuutta. Muolaasta on peräisin paljon käytetty sananto: Köyhtyy saap mut ei laihtuu. Ja Uudellakirkolla hirviteltiin — Jos et syö iltasta, ni surma katsoo omaksee!

Syötyä kukin nuoli lusikkansa ja pisti seinärakoon. Jokainen tunsi omansa. Saamatonta ihmistä saatettiin herjoa! — Nii o tuhma, ettei lusikkaijaa ossaa nuolla.

Vielä tämän vuosisadan alussa Kannaksella ei pitopöytään talon puolesta yleensä pantu syömävälineeksi muuta kuin lusikka. Veistä tarvittaessa miehet vetivät puukkonsa tupesta, naiset ottivat linkkuveitsen esiliinan tai hameen taskusta.

Tiedättekös vastauksen Sakkolas-ta muistiin merkittyn arvoitukseen?

Härkä läävää mänis,
ei mahu sarviltaan.

Se on lusikka, ja härän sarvet on luisikan varsi, sehän ei milloinkaan suuhun mene.

Anneli Yrjänäinen

Mitalilla kiitetty

Suomen itsenäisyyden 75-vuotispäivänä 6. 12. 92 sai sakkolalais-syntynen Henni Hatakka, o.s. Viro-lainen, Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin. Henni Hatakka asuu nykyisin Tampereella, kotikylä oli Petäjäjärvi.

Kotini oli Vilakkalan tienristeyksestä Koverojalle päin noin 1 kilometri aivan tien varressa. Elettiin talvisodan edeltävää aikaa. Oli tullut kesä. Ruoho oli kasvanut siihen mittaan, että karja voitiin irroittaa kytimestä ulos laitumelle. Alkukesästä jonakin aamuna se alkoi, kun Muoninmäen suunnalta Koverojalle johtavalta tieltä alkoi kuulua lehmänkellojen kalkatusta.

Pian meidänkin ohi eteni monien talojen karja, lähinnä lypsylehmiä, kohti saloa niin että syntyi jopa jonoja. Kunkin talon karjalla oli oma paimenensa, joka kulki koivuviitsa koholla laumansa perässä. Meidän ja lähinaapureiden lehmät liittyivät jonoon oman paimenensa saattamana. Marssi ilman tahtia jatkui Koverojan suuntaan.

Ensipäivinä syntyi tiellä ruuhkaa, kun eläimet törmäilivät ja ottivat tiellä yhteen niin että sarvet kolisivat. Yleensä ajajat selvittivät tilanteen tasapuolisesti ilman vahinkoja ja jopa oman laumansa eduksi. Koverojan aholla jono alkoi hajaantua. Lehmät ajettiin Tykkitien poikki valtion metsään Lohijoen suuntaan metsälaitumille. Ne kulkivat eteenpäin omissa katraissaan ja hajaantuivat laajoille alueille etsien sopivia heinikoita.

Päivän aikana vapaana ollessa lehmät söivät mahansa täyteen. Märehdittyään ja levätyttyään ne palasivat usein kotiin ennen iltalypsyä ilman hakua. Kaiken varalta lehmiä käytiin kuitenkin vastassa Koverojalla ja pi-

demälläkin ja jouduttiin niitä etsimäänkin monta kertaa. Kommelluksiakin sattui. Ei ollut mitenkään harvinaista, että joku lehmistä upposi suohon tahi lähteeseen, jolloin tarvittiin miesvoimia kankeamaan eläintä suosta ylös. Joskus eläin saattoi menehtyäkin.

Paimenpojilla ja -tytöillä oli hauskaa väliajoilla käydessään myllynsululla uimassa. Pojat heitti 10 pennisiä myllyn hirsiseinään vuoron perään tiettyssä tarkoituksessa. Mittana oli vaaksa. Tulee mieleen semmoisenkin tapaus, kun oltiin naapurin Heikin kanssa lehmiä etsimässä. Illan hämärtyessä eksyimme Koverojan tykkipatterin lähelle. Kiersimme ympyrää lepakon hätistelemänä emmekä meinanneet millään osata tielle. Lopulta löytyi kuitenkin tykkipatterin käyttämä tienpätkä, jota pitkin tulimme Tykkitielle ja edelleen Koverojan kautta kotiin. Lehmät olivat tulleet kotiin jo ennen meitä. Tuona iltana isä ja naapurin Elina tulivat meitä vastaan Määttäsén kohdalla kello 23 aikaan. He olivat lähteneet etsimään meitä. Tietysti jouduimme selittelemään eksymistämme. Olimme tuolloin noin 10 vuoden ikäisiä.

Syyskesällä, kun heinä oli tehty ja heinäpeltoille noussut odelma (äpä-re), saatiin paimentaa lehmiä omalla pellolla. Parasta oli kiviraunioille kyhättyillä tulilla paistetut perunapaistikkaat. Jäi oikein hyvä maku suuhun.

Tapio Kuuppo
Sysmä

Joulu ja uusivuosi Floridassa

Meillä oli tilaisuus vaimoni Mirkun kanssa viettää unohtumaton ja erittäin mieleenpainuva loma Floridassa 30 asteen kuumuudessa ja noin 1500:n suomalaisen asuinsijoilla.

Jouluaattona sukulaiseni ja kansakoulutoverini Sanelma Myllymäki haki meidät hotellistamme heidän kotiinsa jouluaattoon viettämään. Meitä oli siellä mukana Lappeenrannasta serkkuni Ritva Kiuru, miehenensä Mauri ja lapset Janika ja Tommi. Kyllä me kaikki mahduimme Sanelman autoon; neljän hengen autossa seitsemän.

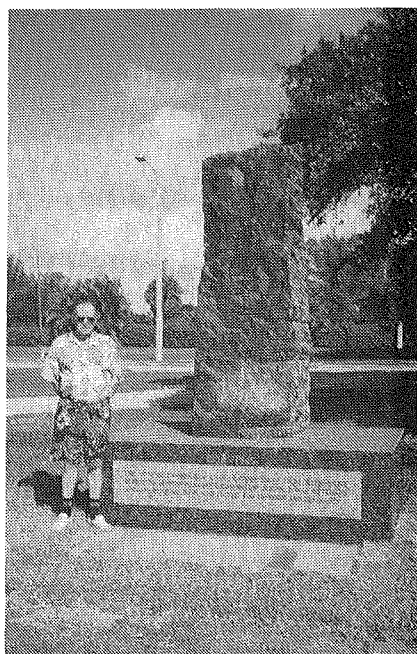
Sanelma on tyttönimeltään Ruotunen, kyllä varmaan kaikki Haparaisten kansakoulua käyneet -23 syntyneet sekä siitä nuoremmat ja vanhemmatkin Sanelman muistavat. Iloinen ja naurava tyttö.

Sanelma ja Eero muuttivat sodan jälkeen Torontoon, missä heillä on vakituinen koti. Joka talvi he muuttavat kuukaudeksi Floridaan, missä heillä on toinen koti.

Kävimme vuokratulla henkilöautolla Miamin kaupungissa, mikä on Lake Worth:stä noin sata kilometriä etelään. Poikkesimme myös maailman suurimmalla kirpputorilla. Kävimme myös matkatoimiston järjestämällä päivän retkellä Key West:in kaupungissa, mikä on Amerikan eteläisin kärki ja johon tie kulkee alueiden läpi, jossa äskettäin riehui suurta tuhoa aikaansaava hurrikani. Pisin silta, jonka ylitimme oli peräti yksitoista kilometriä pitkä; siltoja oli kaikkiaan neljätoista kappaletta, mutta lyhyempiä.

Kävin myös kuvaamassa Lake Worth:issa veteraanipatsaan, joka on tuotu sinne Suomesta Mannerheimin Salpalinjalta. Patsas sijaitsee Bryant Park -puistossa, samassa puistossa sijaitsee myös siirtolaisten patsas.

Kävimme jouluaamuna joulukirkossa, joka oli niin tupaten täynnä suomalaisia, että mahduimme vain kirkon perällä olevaan toiseen huoneeseen, josta ei mitään nähty. Kai-

Veteraanipatsas Bryant -puistossa, Lake Worth:ssa Floridassa ja Urho Kallonen.

ken kuulimme kirkon seinillä olevista koväänislaitteista.

Lake Worth:issa oli myös veteraanien uudenvuodenvastaanottojuhlat, johon meidätkin kutsuttiin siellä asuvien tuttavien mukana. Siellä oli arviolta parisensataa veteraania vaimoineen ja ystävineen. Joulukuusi oli kauniisti koristeltu, ja avauspuhekin oli, mutta en sitä tässä rupea toistamaan. Oli myös tanssia, erittäin hyvä orkesteri ja laulusolisti. Laulut olivat kaikki tunnettuja suomalaisia kappaleita kuten, Kuuran kukka ja Anna mulle tähtitaivas ja kaikkea siltä väliltä.

Koska tiedän että Sanelmalle menee sinne Toronton kotiin Suvannon Seutu niin haluan Sanelmaa ja Eeroa kiittää osaksemme saadusta vieraanvaraisuudesta ja Eerolle vielä näin jälkikäteen sydämelliset onnittelumme Eeron joulun maissa täyttäessä 80 vuotta. Sanelmalle kiitokset valmistamastaan jouluateriasta. Mainittakoon että Eero voitti minut ja Maurin pienoiskolfissa.

Rakkain terveisin

Urho Kallonen

Sanelma ja Eero Myllymäki, Mirjam ja Urho Kallonen.

Sakkolanmatkan autossa elämää kuin kusiaispesässä

— Myö oltiin käyty Sakkolassa muutama kerta 1970—80-luvun aikana omin luvin, ja mie puhuin rehellisesti mitä mie siellä näin, kirjoittaa "Lehtisen Ukko".

— Mei nuorin ol joskus kuunnelt ja väitti, ett sinne ko mään, miul on värilliset silmälasit silmillä, sakkolaismies jatkaa.

Mutta saipa hän houkutelua jälkikasvunsa nuorimmaisen mukaan matkaan jo pari vuotta sitten.

Matkan jälkeen syntynyt tarina hautui pöytälaatikossa pari vuotta. Nyt kuitenkin on lupa lukea nuoremman kävijän kommentit isänsä kotikonnuista:

Minä siis lähdin. Isäni mukana katsomaan hänen synnyinseutuaan. Mukana suuri joukko sukulaisia, entisiä evakkoja, Suomen kansalaisia. Jälleennäkemisen riemu oli lämmin ja valtaisa. — Minä katselin vieres-

tä, puoliksi satakuntalainen. Näitä ihmisiä yhdisti karjalainen levottomuus ja rauhattomuus. Linja-autossa elämää kuin kusiaispesässä.

Viipuri ei enää ollut iloinen. Lopun ajan tuntu peitti surullisen kaupungin. "Saatana on saapunut Viipuriin", ajattelin kun systeemit rupeivat selviämään; mafia, markan arvo, kaupustelijat, kerjäläislapsen näpistelijät, turismin kaikkialle ulottuva voima. Saman sai todeta Käkisalmissa, jossa Leninin patsas vielä katseli torin yli arvokkaana ja surkuhupaisana todistamassa Neuvostoliiton rapistumista, sosialismin rapistumista. Rahan voitto idealismista.

Karjala ei pettänyt minua, se maa on kaunis. Karjalan neuvostoliittolainen asutus ei hätkähdittänyt minua; näinhän sen kuului ollakin. Niin oli minulle opetettu. Mutta siellä syntyneille se oli lapsuuden ja nuoruuden

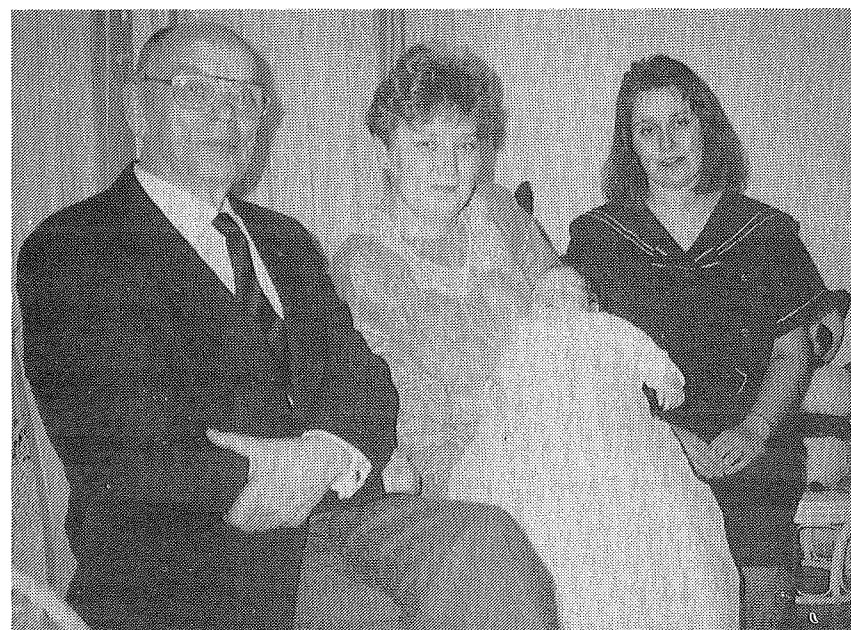
paluu. Nähdä tuo seutu oli todiste siitä että heillä oli ollut joskus jotakin omaa, jotakin jota ei oltu toisilta räppeinä saatu, muilta pakon edessä otettu. Todiste omasta olemassaolosta. — Mitä minä siihen saatoin sanoa; Satakunta on ja pysyy. Minä vain kuuntelin, Suvanto, Lehtiseniemmi, Poikamäki, Kirkonmäki... ja nautin murteen sorinasta.

Matkalta toi jokainen oman Karjalansa takaisin; uudet ja vanhat muistot, valokuvat, kotipirtin vierestä kaivetut ruusunalut. Matkatoimisto, miliisit, taksikuskut, linja-auton kuljettaja, kukin käärivät tukun rahaa, YYA-sopimus vahvistui, käsitukset muuttuivat ja käki kukkui. Kaikki olivat tyytyväisiä.

Viisumin voi lunastaa rajalta

Idän matkaajille tutut palvelupisteet Ravintola Aimoannos Vaalimaalla ja Raja-Kääpä Ky Nuijamaalla ovat mukana uudessa viisumipalvelukokeilussa.

Turistiryhvät, yksittäiset omalla autolla liikkuvat matkailijat ja liike miehet voivat nyt tilata viisumit postitse kätevien rajalla ja huoltoasemilla tarjolla olevien kaavakkeiden avulla ja lunastaa valmiin viisuminsa rajalta. Järjestely tietää huomattavaa ajansäästöä aiemmin noin 10 päivää kestäneeseen viisuminsaantiin. Uuden palvelun valtteja ovat edulliset hinnat ja lyhyet 4—5 päivän toimitusajat. Palvelun on kehittänyt helsinkiläinen Lähialuematkat, joka tarjoaa matkapalveluja kaikkialla Venäjällä, mutta erityisesti lähialueilla, kertoo Jaana Nuottanen matkatoimistosta.

Neljä polvea

Neljän polven valokuva: Vasemmalla Kiviniemestä lähtöisin oleva Matti Väättänen, Kaija-Leena Paakki, o.s. Väättänen, Minna Oja-Vainio, o.s. Paakki ja kahden kuukauden ikäinen Mikael Oja-Vainio.

Matka sukukokoukseen Karjalan Kannakselle Metsäpirtin Saaroisiin Haapsaaren talon raunioille tehtiin 22.—24. 5. 1992.

Linja-auto aloitti matkansa Lapualta, jossa Kauhavalta saapunut Raimo Haapsaari nousi autoon. Jalasjärvellä matkustajiin liittyi Helmi Viertola tyttäriensä Leenan ja Sirkan sekä serkkunsa kanssa. Tampereella matkan aloitti suvun vanhin jäsen, tämän kirjoittaja Juho Haapsaari (s. 1910). Hämeenlinnassa mukaan tuli tyttäreni Raija Haapsaari. Helsingin rautatieaseman aukio oli viimeinen matkaa jien täydennyspaikka, siellä joukkoon liittyi Haapsaaria jo useammasta polvesta. Hiljattain edesmenneen Eeva-siskon aviopuoliso, Antti Kuisma lapsineen ja lasten lapsineen muodosti ison joukon.

Ajettiin ohi Porvoon, Loviisan, Haminan ja kohta oli raja. Raja oli minulle erikoisen mielenkiintoinen, sillä jatkosodan päätyttyä vetäydymme Miehikkälän kautta Vironlahdelle. Olin usein vartiointitarkastuksessa ja parivartiossa samalla paikalla.

Sitten oli tullitarkastusten vuoro, ja Jorma Haapsaaren kohdalla havaittiin, että hänen passinsa oli vanhentunut. Oulusta lähtiessä voimassa oleva passi oli erehdyksessä vaihtunut vanhentuneeseen. ”Onneksi” tämä havaittiin jo ennen Venäjän tulla, sillä matka olisi varmaankin päättynyt siihen. Poliisilla oli ohjeet tällaisia tapauksia varten, ja niin ajettiin takaisin rajalle. Tulliaseman poliisissa kirjoitettiin uusi passi eikä aikaa tuhlatu kuin puolisen tuntia. Ilo asian hoitumisesta oli suuri ja etenkin ensikertalaisten pahin jännitys samalla laukaistu.

Venäjän tullissa ei syntynyt ongelmia. Samalla sieltä saattoi ostaa Suomen hintoihin verrattuna edullisesti

tupakkia ja alkoholia. Matka jatkui kohti Viipuria.

Viipurissa nautittiin kahvit, eväitä ja sikäläisen hotellin (Zurba?) ravintolan antimia. Moni ihmetteli venäläisten äänekkästä kaupankäyntiä ihan tuskastumiseen asti. Viipurista alkoi yksitoikkoinen, hidas matka kuoppaista ja rikkonaista tietä pitkin kohti Kiviniemeä.

Illan suussa saavuttiin lopulta Kiviniemeen Lasejevon hotelliin. Siellä syötiin iltapala ja sitten nukkumaan. Erikoista oli, että Kuisman Antti ja minä emme löytäneet polan (= vuoteen) pohjalta villapeittoa. Meitä paleli yöllä armottomasti, vaikka oli vaatteet päällä. Kuuntelimme kosken vaimeata kohinaa hampaiden kalinan ohella. Ihme, että emme vilustuneet.

Aamulla lähdimme venäläisten pikkuautoissa matkalle synnyinseudelle Metsäpirttiin ja edelleen Saaroisiin. Samaa tietä tulin v. 1939 joulu-kuun alkupäivinä taistellen senaikaisen ryssän kanssa: sysimusta yö ja jälkivarmistelu tehtävät ryhmän kanssa oli uutta ja herkkää hommaa, ylitimme Kiviniemen jo osittain romah- taneen sillan ja luovutimme tehtävät muille ja marssimme lähellä olleelle kasarmille lepäämään.

Venäläiset kertoivat, että olimme tulleet entisen Metsäpirtin kirkon luokse. Ja koko matka oli tuntunut kuin olisimme kulkeneet tunnelissa. Viisikymmentä vuotta kasvanut le- pikkömetsä reunusti korkeana tien- vartta. Tuntui kuin sen olisi annettu kasvaa tarkoituksella, ettei paikkoja olisi tunnettu.

Löysimme kirkon rauniot ja sakastiin johtavat kiviportaat. Koko kirkon ympäristö oli venäläisten hautoja

täynnä ja ne oli eristetty ristikkoai- tauksin toisistaan. Mielestäni vähän tivolimaista nähtävää, mutta maassa maan tavalla. Paikan oikeellisuutta vahvisti 1920-luvulla pystytetty lahjoitusmaatalonpoikien vapautuksen muistomerkki, joka oli riisuttu pal- jaaksi ja sysätytty muutama metri syr- jään. Sitä oli vaikea havaita, ellei sen olemassaoloa tiennyt. Valtaosa jou- kostamme ei tiennyt tällaista muisto- merkkiä olevankaan. Kun kuvittelin itsenikin aikoinaan ihaileman muisto- merkin elettyä vaihteita, silmäni väkisten kostuivat ja minulla oli täy- si työ estää liikutustani. Viivyn pai- kalla hieman pitempään, etteivät nuoremmat olisi huomanneet liiku- tustani, sillä nauraneethan he olisi- vat vanhuksen mielialaa.

Poikkesimme kurkistamaan muu- taman sadan metrin päässä sijaitse- vaa hautausmaata: paikalla oli met- sää ja osa oli tasattu viljelykselle. Ki- viaidasta ei näkynyt jälkeäkään. Ur- heilukentän tien toisella puolella oli tasattu nuorisoseura- ja kansakoulu- rakennukset, myös Kuoppalan talon paikka oli yhtä aukeata.

Matkamme jatkui Saaroisiin joh- tavaa tietä. Yhdessä muistelimme, missä sijaitisivat tien varren ison ky- län talot, Sutelan ynnä muiden. Pai- kalla ei ollut muuta kuin mustaval- kea karjalauma, maasto oli tasaista aukeata aina lähes kilometrin pääs- sä olevan Viisjoen rantaan.

Matka jatkui. Kotitaloni ja kirkon välinen etäisyys oli seitsemisen kilo- metriä. Pikkupoikana kirkonkylään ja seuraintalolle juhliin ajoimme pyö- rillä noin 2,5 kilometriä leveän Mus- takorpi-nimisen metsän halki. Se mielestäni oli pysynyt kuin uhmalla samanlaisena — ihmeellistä. Odotte-

lin Viisjoen siltaa ja joen ylitystä. Jo- ki oli muistissani keväisin runsasve- sinen ja siinä kohdin jopa kuohui- nen. Mutta kun nyt ajoimme sillan yli, alla virtasi väsyneen näköistä ja likaista vettä, kuin pellon ojassa.

Syyksi veden vähyyteen arvelimme, että kun ennen vanhaan Lempeelän järven ja Taipaleen yhdistäneeseen Viisjokeen laski Kymmenen tuhatta -puro, pellon oja ja suoviemäreitä, joihin puolestaan yhtyi lukematon määrä eri syövereitä vesineen, niin kolhoosin viljelysysteemi ei ollut hy- väksynyt turhaa työtä, mitä pelto- ja etenkin salaojitus siinä mielessä oli- si ollut. Seuraukset näkyivät veden vähyytenä Viisjoessa ja myös pelloil- la: sänkipellon puimurit pääsevät hel- polla.

Matkaa jatkettiin nyt vain kolme kilometriä. Ajattelin yksikseni, että ohitimme epähuomiossa Haapsaaren kotitalon rauniot mutta että paluu- matkalla sukukokouksen pito sujui- si helposti myös.

Tarkoitus oli ajaa Laatokan ran- taan, mutta yksi venäläisistä auton- kuljettajista ilmoitti tien olevan niin huono, ettei autojen särkymisen pe- losta uskalla yrittää. Mutta jos vaa- ditaan, niin he ajavat sinnekin — em- me vaatineet.

Ajoimme eteenpäin Tappariin joh- tavaa tietä noin pari kilometriä. Voi tavaton, miten tie oli raikattu, mon- tut olivat puolimetrisiä. Oli hyvä, että oli kuiva kevät. Tie kiinnosti minua erikoisesti, koska ennen sotia kunnan tiet oli jaettu veronmaksajille hoidet- taviksi 50—200 m:n palstoittain. Olin nuorena ajanut lukemattomia hevos- kuormallisia soraa palstallemme ai- na tarpeen mukaan.

Pysähdyimme Saaroisten entisen kansakoulun kohdalle. Aivan tien varressa oli valettu betonikellari. Se oli ihme ja kumma säilynyt aivan kuin viittäkymmentä vuotta ei olisi ollutkaan. Samassa kunnossa hyllyi- neen kaikkineen. Ehkä sen vuoksi, että maan alla betoni pysyi koossa ja katto oli peitetty nurmettuneella maalla.

Ajoimme vielä puolisen kilometriä eteenpäin ja pysähdyimme Helmi Viertolan kodin kohdalla. Myös hä- nen serkkunsa koti oli ollut samalla paikalla. Maa oli tasaista, ainoastaan tiiliset porrasaskelmat paljastivat ra- kennuksen paikan.

Käännyimme takaisin ja ajoimme 1,5 km takaisin Haapsaaren talon raunioille. Talon kivijalka oli säilynyt jokseenkin hyvässä järjestyksessä. Ruoho ei ollut vallannut paikkaa ja peittänyt näkyvyyttä. Talon 14 m pit- kän peräseinän peruskivet olivat pai- kallaan, mutta etuseinän kiviä oli vie- ty jonnekin, koska siinä oli aukko- ja. Oli erikoista, että maakellarin maanalaiset, pyöreistä kivistä ladatut seinät olivat vuosikymmeniä kestä- neet paikoillaan. Seinät näyttivät puhtaina kauniilta. Haikeus häiväh- ti mielessäni, sillä olinhan lukuisia kertoja sukeltanut kellarin uumeniin perunoita ja nauriita noutamaan.

Pihapiiri oli kokonaan valtavan metsikön vallassa. Takapihan kivik- koisella harjulla kasvoi joskus isoja, vanhoja koivuja. Ne olivat kaatuneet ja lahonneet. Sahattu niitä ei kai ol- tu, koska kantoja ei näkynyt.

Siinä paikalla pidettiin sitten suku- kokous. Keskusteltiin ja laulettiin, Antti Kuisma kanttorina osasi johta- misen taidon 82:sta ikävuodestaan huolimatta. Olin valmistautunut pi- tämään pienen esitelmän, mutta en uskaltanut, koska pelkäsin ääneni murtumista liikatuksen vuoksi. Nyt vasta koin, kuinka vanhus, vanha so- tatermu ja Anttiakin vähän vanhem- pi, saattoi pehmetä. Se oli sanoinku- vaamatonta.

Niin tuokin historiallinen hetki oli ohi. Jatkettiin matkaa, ja kun Laa- tokan rantaan lapsuuden uimaran- noille ei autolla päästy, ajoimme toi- sesta paikasta. Yksi venäläinen auto- kuski tunsu tien. Kirkonkylän ohi noin viisi kilometriä oli venäläisten rakentama päällystetty tie rantaan. Se erosi Koselan kylän takaa Taipaleen joelle johtavasta tiestä oikealle. Ohi- timme Umpilammen, jossa talviso-

dassa meillä oli viivytyslinja. Tässä venäläinen jalkaväki, yksi pataljoon- na joutui yllätetyksi ja kärsi suuren mieshukan. Samoilte tienoille venä- läinen herrasväki oli rakentanut ko- mean metsästysmajan, josta rantaan oli matkaa muutama sata metriä.

Perimätiedon mukaan samassa maastossa piileksi 150 vuotta sitten Antti Repo, jonka venäläiset sitten tappoivat. Paikka oli Terijokeenkin verrattuna hiekkakeidas. Hiekkaran- taa oli useita kilometrejä ja parisa- taa metriä rannasta vettä n. 60 cm. Vesi näytti puhtaalta ja pesimme kas- vomme siinä.

Emme nähneet ainoatakaan venä- läistä koko matkan aikana. Autot vei- vät meidät sitten Kiviniemeen, jossa ruokailimme. Sen jälkeen oli vuoro- sa käynti Antin syntymä- ja kotipai- kalla. Katselimme muutamia kohteita, mm. kirkon poltettuja raunioita. Antin koti oli viljelysmaana, ei kiven kiveä paikalla. Täältä jatkoimme Su- vannon rannalle. Paikka oli kaunis hiekkaranta.

Raimo Haapsaari ihaili kirkkaas- ti kimmeltävää vettä ja kurkoitti si- paisemaan sillä kasvojaan, mutta vesi olikin alempana kuin näytti ja hän horjahti kyljelleen veteen. Vettä oli vain kymmenen senttiä ja hilpeys joukossa suuri. Olin aivan vieressä ja koetin auttaakin, mikäli naurultani ehdin.

Yön vietimme Lasejevossa. Enää ei ollut yhtä viluista, sillä löysimme po- lan pohjalta myös lisäpeiton.

Paluumatkalla tie oli yhtä kuop- painen kuin tullessa. Mieleeni jäi eräs keskustelu: mukana oli serkkuja, jot- ka eivät olleet koskaan tavanneet toi- siaan. Eräs nasevasanainen pikkulik- ka kuunteli, kun vanhemmat kyseli- vät toisiltaan kuka kukin oli. ”On- ko tuo Raimo Haapsaari, se palkit- tu lentokapteeni?” Tähän tuo pikku- Jenni livautti väliin: ”En minä sen lentoa ole nähnyt kuin eilen, kun se lensi Suvantoon.” ...

Juho Haapsaari
Tampere

Suurten unelmien matka

Sen huomasi jo astuessaan junasta Viipurin asemalta, kaikki oli niin lämmintä, jopa kodikastakin. Poissa olivat ne kaikki, jotka puhuivat vieraasta ja vastenmielisyydestä, elämä oli taas entisensä. Toukokuu oli jo hyvänjoukon alullaan, kaupungin puistot rehoittivat vihreänä odottaen uutta alkavaa kesää, lisääntymisen ihanaa aikaa.

Kaikki muikin kieli ajanjakson muuttumisesta, ihmiset, vallankin nuoret naiset, ilmaisivat käytöksellään ja pukeutumisellaan kesän olevan jo aivan ovelta. Entinen tuttu puheensorina ja leikinlasku kuuluivat taas jokapäiväiseen elämään, koko kaupunki eli kaunista kevättään, kesää odotellen.

Matkaa täytyi silti jatkaa. Harppasin ne muutamat kymmenet metrit linja-autoasemalle, jossa ilokseni kannaksen matka-auto näkyikin olevan paikalla, kyydittäviä odottamassa, eikä matkustajista ollut nytkään puutetta. Paikalle lappoi tuotapikaa runsaasti matkalaisia, siinä oli ukkoa ja akkaa, nuorempaakin joukkoa näytti olevan liikkeellä ja tietysti mustalaisia, hehän kuuluivat kuvioon aina, kun jotain oli tapahtumassa.

No . . . minne sitten kukin oli menossa, mistäpä sen tiesi, kuka minnekin, useimmat olivat käyneet kaupungissa ostoksilla, toiset pistäytyneet sukulaisissa, muutamat matkustivat muuten vain. Mustalaisten menoista ei tuntunut kukaan olevan kiinnostunut, he kun olivat sellaista liikkuvaa sakkia, menivät ja tulivat.

Niinpä sitten lopulta, kun kaikki olivat löytäneet omat paikkansa tämä Kannaksen juna nytkähti liikkeelle kohti maamme kaakkoisinta ja eteläisintäkin kolkkaa, eli Metsäpirtin Tapparia.

Tähän väliin, mitä Viipurista Metsäpirttiin mahtuu, sisältyy useita mielenkiintoisia paikan nimiä. Huomat-tavin lienee näistä paikkakunnista kuitenkin Sakkolan Kiviniemi, kaksine Vuoksen yli johtavine siltoineen

ja useine kauppaliikkeineen. Paikka olikin lähipitäjien ostoskeskus, täältä löytyi melkein kaikkea mitä talossa tarvittiin, konepajoista ja huopakenkätehtaasta ja kahdesta suuresta liikelostasta, Ivanoffin Mikon vaate-
tuskauppaan saakka.

Tämä kauppias Ivano, kuten hänen muutettu nimensä viime aikoina kuului, ei ollutkaan mikään tavallisen vähäteltävä persoona. Omien puheittensa mukaan Mikko oli keisarivallan aikainen henkikaartin kapteeni, siis kokolailla iso pamppu. Kaikki eivät kuitenkaan olleet Mikon kanssa hänen aikaisemmasta vakansistaan samaa mieltä, joukosta löytyi eräs sellainenkin asiantuntija, joka väitti Mikon olleen joskus Pietarissa Neuskointorilla luutia kaupalla, siis melkolailla halventava väite, mutta se siitä, ei Mikko tällaisesta mustiin pukeutunut.

Taakse piti jättää kauniisti kuohuva koski monine muine nähtävyyksineen, automme hyristeli jo hyvää vauhtia kohti Sakkolan kirkonkylää, tämä olikin seuraava merkittävin etappi matkamme varrella.

Sinänsä kirkonkylä jäi suureltaosin Kiviniemen varjoon, vaikka olisi luonnollisesti kuulunut pitäjän keskukseksi, näinhän melkein kaikissa maalaispitäjissä yleensä on. Kuitenkin Sakkolassa oli toisin.

Jätettyään taakseen tämän jälkeen vielä muutamia pienempiä kyliä, kuten Haparaisen, Vilakkalan, Keljan, olimmekin jo melkein kotorapuilla.

Aurinko heloitti kirkkaana täysin pilvettömältä taivaalta, toukokuu tarjosi parastaan, lisäksi paluupäiväkseni sattui vielä lauantai, jota pidettiin kotikylässäni jopa sunnuntaitakin suuremmissa arvossa, kaikki kokonaisuudessaan oli ylitsevuotavan ystävällistä.

Astuttuani alas autosta, olikin odottamani vastaanotto täydellinen, koko kotiseutu suorastaan tulvahti silmiäni eteen. Osuuskaupan edusta, johon auto tavallisesti aina pysähtyi,

oli täysin entisensä. Samat isännät, jotka aina lauantaisin olivat tulleet kauppa-asioilleen, olivat nytkin paikalla. Ei niinkään välttämättömien ostoksiensa pakottamina, vaan kokonaan muista syistä, entiset vuosikymmenien takaiset perinteet olivat ajaneet heidät jälleen paikalle kuulemaan, mitä naapureilla oli kerrottavana, ja kyllähän kuultavaa löytyi vaikka millä mitalla.

Siinä kaupan rapuilla istui koko ukkokaarti, Terenttilän isännät melkein kaikki, kansakoulun opettajaa lukuunottamatta, hän nuorempana ei vielä ollut paneutunut ukkojen ohjelmiin, mutta suuri joukko Kirvesmäenkin isäntiä oli noudattanut sisäistä kutsuaan. Puusniekka, Paukun Juho, Mikon Simo, Niukkasen Ville, vieläpä Hynnän Jussikin oli ehtinyt kiireiltään paikalle.

Keskeisimpänä hahmona paikalla oli kuitenkin Rasilaisen Tahvo, hän oli koko paikkakunnan todellinen suurmies. Koskaan eivät hänen juttunsa loppuneet kesken ja suurena tietoviisaana häntä kunnioitettiin, kaikki mitä hän kertoi ja muisti, kiinnosti toisia.

Tavallisesti hän alkoi pakinansa sanoilla . . . kuuleha sie Ville, tämän hän kertoi aina isälleni. . . Uot sie kuult ja sen jälkeen hänen tarinoistaan ei meinannut loppua tullakaan, aina löytyi uutta kerrottavaa. Oli suorastaan sykähdyttävää kuunnella millä hartaudella ja elehtimisellä tämä kerronnan mestari toi tietonsa julki. Joissakin piireissä Tahvoa kutsuttiin Taipaleen Väinämöiseksi. Ainoa, joka jossain määrin epäili hänen tietojensa paikkansa pitävyyttä, oli Urpaseen Pekko, hän kun epäili vähän kaikkea. Kaikesta päättäen on kuitenkin todettava, että seudun ukkojen kokoontuminen aina siihen entiseen paikkaan, pohjautuu vuosisatoja sitten vallinneeseen tapaan, jossa yhteisesti päätettiin kylän asioista, tämä vanha perinne tuntui jatkuvan yhä kylässämme.

Siinä muutaman kymmenen metrin päässä osuuskaupasta olikin kotini jo vastaanottamassa palaavaa poikaansa. Isää lukuunottamatta olivat kaikki kotona, isä oli tapansa mukaan vielä Laatokalla kalastamassa, oli kuulemma jo varhain aamulla lähtenyt Kiurun Iivarin kanssa onkimaan.

Siinä ahonlaitaa kävellessäni muistivat monet jo vuosikymmeniä sitten tapahtuneet asiat mieleeni, ne suorastaan tulvivat vuosikymmenien takaisista kätköistään. Oli nautinto seurata, kuinka suojeluskuntalaiset vormupukuisina äkseerasivat tykiensä kimpussa, melkein kaikki heistä olivat Kirvesmäen poikia, Pekosen Juoseppi vanhimpana, Paakisen Josi silti kaikkia komentamassa, hän kun oli tunnetusti alan specialisti koko pitäjässä.

Illan jo lähestyessä tuli mieleeni pistäytyä Kirvesmäen puolessa, entiseen synnyinkylääni, sieltähän kaikkein varhaisimmat lapsuusmuistot polveutuvat. Kaikki entiset tapahtumat kuljivat yhtenä nauhana silmiäni edessä ja tuotapikaa huomasin olevani jo matkalla päämäärääni.

Suokkaan Aatamin pellonsyrjästä erkani oikotie kulkien Simoheikin ohi suoraan Kirvesmäelle, siinä matkan varrella oli kolme betonista konekiväärikasemaattia valmiina torjumaan kutsumattomat maahantunkeilijat. Nämä ohitettuani olinkin jo kylässä.

Suvannon varrella olevassa pikkukylässä oli kaikki rauhallista, mitäpä sitä näin maalaiskylässä tapahtuikaan, olletikin näin lauantai-iltaisin. Siellä täällä näkyi jo saunan räpänästä tuprahtelevan merkkejä tulevasta lauantaitapahtumasta, kaikihan näin viikonloppuna saunan lämmittivät, ilman saunaa koko viikko jäisi vähän niinkuin puolinaiseksi.

Tuossa Hynnä Jussin tiehaarassa tulivat vastaan Naskalin Manu ja Vahasen Matti, heidän kävelystään huomasi jo selvästi lauantain alkaneen, molemmat olivat jo selvästi "liikutetussa tilassa", mutta pientä lisuketta olisi kovasti kaivattu, vahinko

vain, etten minä voinut näin erikoisessa tapauksessa miehiä auttaa.

Hynnän Kaino ja Junalan Veikko olivat seuraavat kohtaamani kaverukset, näitten kanssa olimmekin jo samoilla aaltopituuksilla, menisimmekö kalenoihin ja sieltä tyttökyliin. Siihen oli tosin vielä runsaasti aikaa, mutta se olikin tarpeen, täytyi harkita asiaa. Mutta kun asiat pitkistyvät niin ne mutkistuvat, näin kävi minullekin. Hetken funtsailtuani asiaa jätin mielestäni niin kalenat kuin työtökin, samoilta sijoiltani lähdin tep-lakoimaan takaisin lautalle, mikä lie mieleni muuttanut, ehkä se näin olikin parempi.

Palattuani taas entisille yösijoille, oli äitini kotiinpaluuni kunniaksi loihittanut oikein pullakahvit, kun kaiken kukkuraksi vanhempi veljeni Eino oli saapunut rajamiehen tehtävistään lomille, oli ilomme kaikinpuolinen, lisäksi isänikin oli saapunut kotiin kalareissultaan runsaine saaliineen.

Rajamiehistä useimmat ovat jo ammatinsa puolesta todellisia luonnon ystäviä, he jos ketkään tuntevat suuren luonnon kaikkine salaisuuksineen. Kun minäkin mielestäni kuulun samaan kastiin, saivat niin kalenat kuin riijuureissutkin sinä iltana jäädä toisten poikien huoleksi. Näin suurenmoisen kauniina kesäiltana päätimme veljeni kanssa lähteä ihailemaan Laatokan rantamien luonnon kauneutta.

Joenvartta kulkien matkasimme Taipaleen vanhan linnan kaivannoille, siihen pysähdyimme toviksi ja istahdimme kuuntelemaan, mitä varhaiskesäinen ilta meille tarjoaisi. Ja mitä kaikkea se olikaan meille varannut. Se kuuluisa Karjalan käki, joka jo yksin tekee luonnon eläväksi, oli sinä lauantai-iltana suorastaan vallatomalla laulutuelella. Ympärillämme kukkui kokonainen käkiarmaada . . . kukkuu . . . kukkuu . . . kukkuu kuului kaikkialta.

Luonto on tavoiltaan ihmeellinen, riippuu tietysti useista eri sattumista, toisin ajoin se vaikuttaa miltei

kuolleelta, ei minkäänlaista elonmerkkiäkään, vaikka olosuhteet ovat kaikinpuolin suotuisat. Sitten taas yhtäkkiä kaikki muuttuu kuin taikaskusta, luonto rupeaa suorastaan juhlimaan, kuten nyt tällä hetkellä.

Vielä suurempi luonnonoikku on sen valinta ihmisten suhteen. Toisille se näyttää herkästi omat kauniit kasvonsa, monille tarjoaa vain nurjat puolensa, toisin sanoen se on kääntänyt turkkinsa nurin. On paljon sellaisia ihmisiä, jotka luonnossa liikkueessaan näkevät vain rumaa, käärmeitä ja muita sellaisia.

Muistuu tässä mieleeni eräs Kirvesmäeltä kotoisin oleva mies, lienee ollut Ville Niukkanen nimeltään, hän oli yksi sellainen, jolle luonto näytti vain "takapuolensa". Taipaleensuolla nähtiin usein käärmeitä, toiset näki toiset eivät, mutta kun Ville palasi suolta, hän tavallisesti kulki sieltä palatessaan meidän piha läpi, olivat hänen ensimmäiset sanansa usein: Voi halavattu, kun näin taas ison kärmeen tuossa tienpuolessa, vahinko kun en ehtinyt sitä tappa. Ville vihasi käärmeitä kuin ruttoa, paljon hän niitä ehti eläessään tappaakin. Tähän oli kyllä aihettakin, sillä ainakin kolmena kesänä käärme puri hänen lehmäänsä yhtä lehmää niin pahoin, että se täytyi lopettaa.

Minä olen nähnyt eläissäni useita käärmeitä, en silti ole tappanut ensimmäistäkään, ehkä meillä on niitten kanssa kirjoittamaton sopimus, koska ne eivät ole pistäneet minua enkä minä tappanut niitä.

Sinä yönä minkä luonnossa vael-simme, näimme vain sen kauniimmat puolet. Tätä riitti pitkälle aamuyöhön, kasteen jo maahan laskeutuessapalassimme vasta kotia. Paljon olimme nähneet Karjalan puhuttua kauneutta, Laatokan rannat lehtometsineen ja kymmenine lintuineen tekivät ihailijoihinsa unohtumattoman vaikutuksen, joka jäi pysyvästi mieliin. Vahinko vain, että tämä kaikki olikin unta ja mielikuvitusta. Unelmista kaunein on unta vain

Kalervo Paukku

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uuno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

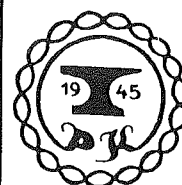
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

**Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita**

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

Haluan ostaa SAKKOLAN KANSALLIS- PUVUN

Koko n. 38.

Paula Tulento puh. 921-854 478

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1993 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Uuno Pulakka